

Юрій Шушкевич

**ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В. ЧЕРВОНІЯ
В 1993 РОЦІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРЕСИ)**

У статті здійснено дослідження політичної діяльності В. Червонія в 1993 році. Народний депутат України, керівник РКО НРУ і один з найбільш впливових політиків на Рівненщині в 90-х роках ХХ ст. Політичне життя області значною мірою перебувало під впливом цієї енергійної та рішучої постаті.

Ключові слова: В.Червоній, «Рівне Вечірнє», «Рівне», «Діалог».

Юрий Шушкевич

**ПОЛИТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В. ЧЕРВОНИЯ
В 1993 ГОДУ (ПО МАТЕРИАЛАМ ПРЕССЫ)**

В статье проведено исследование политической деятельности В.Червония в 1993 году. Народный депутат Украины, руководитель областного НРУ и один из самых влиятельных политиков на Ровенщине в 90-х годах ХХ ст. Политическая жизнь области в значительной степени находилась под влиянием этой энергичной и решительной личности.

Ключевые слова: Червоний, «Ровно Вечернее», «Ровно», «Диалог».

Yurii Sushkevych

**POLITICAL ACTIVITY V. CHERVONIYA IN 1993
(BASED ON THE PRESS)**

The article studies V.Chervoniya political activity in 1993. MP of Ukraine, Head of Regional Rukh and one of the most influential politicians in the Rivne region in the 90 years of the twentieth century. The political life of the region were greatly influenced by this vibrant and strong personality.

Key words: V.Chervoniy, «Rivne Evening», «Rivne», «Dialogue».

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення та систематизації інформації про діяльність В.Червонія – одного з найбільш активних політиків Рівненщини в 90-х роках ХХ ст. У цьому контексті особливої ваги набуває 1993 рік, як рік коли В.Червоній остаточно утвердився, як одноосібний керівник НРУ

на Рівненщині. Проаналізувавши різноманітну пресу, автор спробував висвітлити дану тему.

Мета статті – дослідження діяльності керівника Рівненської крайової організації НРУ В.Червонія в 1993 році через аналіз публікацій місцевих ЗМІ.

Відразу після трансформації НРУ у кінці 1992 року в політичну партію постало питання, на яку ділянку суспільного життя спрямувати акценти її діяльності. Згідно статуту, на початок 1993 року Народний Рух України (НРУ) був незалежною масовою громадсько-політичною організацією, яка виникла і діяла, як вияв народної ініціативи за оновлення суспільства, за державну незалежність, побудову національної демократичної держави [36, с. 3-4]. В.Червоній, котрий став одноосібним керівником Рівненської крайової організації (РКО) НРУ, визначив обласній організації такі цілі: відновлення історичної пам'яті про борців за незалежність України, сприяння діяльності Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП), робота з місцевим населенням задля роз'яснення відмінностей тоталітарного та демократичного суспільств, зростання політичної свідомості. Водночас відбувалося гостре протистояння із місцевими чиновниками, яких звинувачували у корупції та антиукраїнській діяльності.

В.Червоній значно зміцнив свої позиції у НРУ, створивши організацію «Волинська Січ», яка від самого початку стала важливою підструктурою НРУ та опорою нардепа. 17 січня 1993 року в муздрамтеатрі відбулася Велика рада (Установча конференція) підрозділу українського козацтва «Волинська Січ». Її мета і завдання окреслені в статуті: «Утвердження державності України, її Збройних Сил на національних традиціях, відродження культури, мови, духовності українського народу, виховання підростаючого покоління патріотами своєї землі» [42, с. 1]. Згідно ухвали, вирішено було звернутися до президента країни та вимагати:

1. Визнати неправомірним привласнення Товариством сприяння обороні України (ТСОУ) майна, коштів, матеріально-технічної бази колишнього Добровільного товариства сприяння армії авіації і флоту (ДТСААФ), які утворювалися за рахунок праці усього народу України.

2. Припинити діяльність ТСОУ як організації, що не приносить користі українській справі, а лише паразитує на надбаннях народу.

Окремим пунктом представники «Волинської Січі» вимагали передати Св. Воскресенський собор парафіяльній громаді УПЦ-КП для відправи богослужінь [5, с. 2]. «Волинська Січ» від часу свого заснування стала одним із головних інструментів в політичній боротьбі з опонентами як всередині НРУ, так і ззовні, яку вів В.Червоній. Справляючи безпосередній вплив на велику кількість громадських організацій, нардеп посилив свої позиції створенням напіввійськового формування. На установчих зборах його було обрано кошовим отаманом, а наказним отаманом (заступником) – Р.Омельчука. Відразу після зборів в газеті «Діалог» була надрукована стаття, в якій проводилася паралель між створенням «Волинської Січі» з німецькими подіями у 1933 році, а В.Червонія порівнювали з А.Гітлером. Також йшлося про те, що до складу Великої Ради «Волинської січі» було обрано вищих посадових осіб силових структур Рівненщини: Петра Шапірка, начальника обласного управління внутрішніх справ, Івана Українського, начальника обласного управління СБУ та командувача 13-ю армією Петра Шуляка, але, за словами журналіста, це було зроблено без згоди самих обраних. В статті висловлювалося занепокоєння з приводу можливого використання сотень козацтва в антидемократичних цілях таких, як побиття віруючих УПЦ або з метою захоплення влади [35, с. 3].

Побоювання щодо використання членів ВС у захопленнях церков УПЦ МП та передачу їх під юрисдикцію Київського патріархату незабаром виправдалися. Так, 6 травня В.Червоній та його соратники здійснили спробу захоплення церкви у селі Колоденка Рівненського району. У ній члени ВС разом із своїми прихильниками провели богослужіння і після їхнього виходу з церкви її знову опечатали. Почалася бійка з прихильниками віруючих Московського Патріархату, яку припинила міліція. Наступного дня подібна ситуація відбулася у с. Городок Рівненського району, тільки в цьому випадку на дії народного депутата зреагував спецпідрозділ «Беркут» і захоплення не відбулося. В результаті жодної кримінальної справи порушено не було [34, с. 3; 44, с. 5].

У січні 1993 року загострилося вже традиційне протистояння між соціалістичною газетою «Діалог» та НРУ. 31 січня пройшов мітинг з ініціативи Ради національно-демократичних сил в Рівному. Виступили В.Червоній, І.Демянюк, М.Вельгус, В.Холодов, інші депутати міської ради. Вони засудили діяльність прокому-

ністичних сил, які, мовляв, відверто закликали до повалення державності України, оскільки їх рупором на Рівненщині була газета «Діалог», у зв'язку з цим була висунута вимога притягнути за антидержавну діяльність її редактора Є.Гербольда [32, с.1; 39, с.1]. Зверталася увага на кампанію дискредитації незалежності держави в газеті «Діалог», котра відбувалася з середини 1992 року. На думку представників Ради національно-демократичних сил, на це казувало:

- ігнорування святкування річниці незалежності України;
- фактичне неприйняття УПЦ – Київського патріархату, виконання волі незначної групки прихильників Московського патріархату;
- публічна заява представника президента про відсутність влади в державі і в області зокрема.

Рада національно-демократичних сил вимагала від міської влади створити депутатську комісію (за участі представників демократичних організацій) для перевірки діяльності газети «Діалог», починаючи з часу підготовки до ГКЧП, з метою її закриття. Заяву підписали Голова крайової організації Руху В.Червоній, голова профспілки Всеукраїнського об'єднання спілки трудівників (ВОСТ) В.Холодов, голова РКО УРП І.Демянюк, голова «Просвіти» Б.Степанишин, голова проводу Всеукраїнське політичне об'єднання Державна самостійність України (ВПО ДСУ) С.Олексюк, голова комітету солдатських матерів А.Чеснокова, голова спілки «Фермер» М.Вельгус, заст.голови Товариства політв'язнів та репресованих О.Український [11, с.2]. Для підсилення ефекту від мітингу В.Червоній надіслав депутатський запит Р.Василишину, прокурору області Й.Гузіку та голові управління Служби безпеки по Рівненській області І. Українському. В ньому йшлося про те, що у газеті «Діалог», яка була рупором соціалістичної партії і забороненої КПРС-КПУ, в номерах 3(176) та 4(177) за січень 1993 року опубліковано дві заяви, які мають своєю метою відновлення цієї забороненої партії і реставрацію СРСР [7, с.1].

Паралельно мітингу НРУ 31 січня відбулися збори ветеранів війни і праці, присвячені 49-й річниці визволення від німецьких загарбників Рівного і 50-річчю Сталінградської битви. В цей час у «Народному домі» відбувалася рада старшин «Волинської Січі», на якій було прийнято рішення не допустити зборів соціалістів. Група осіб відразу попрямувала до приміщення, в якому проходили збори ветеранів, де і відбулося зіткнення та конфлікт. Згідно

версії соціалістів, члени «Волинської Січі» були нетверезими і ображали ветеранів, потім під орудою В.Червонія відбулося побиття останніх. Постраждало 18 осіб [1, с. 2; 9, с. 1]. Згідно версії НРУ, опублікованій у газеті «Волинь», більшість присутніх не належали до ветеранів, які визволяли Рівне, оскільки були значно молодшими. До того ж справжнє відзначення визволення Рівного від німців відбулося 2 лютого в міському гарнізоні. Насамкінець у публікації повідомлялося про те, що «козаки» вилучили документи, які викривали антиукраїнську діяльність присутніх на зборах осіб. За фактом побиття соціалістів 31 січня порушено кримінальну справу за статтею 206, частина 2 [15, с. 2; 28, с. 2; 40, с. 2]. У зв'язку з цим до міста направили комісію з міністерства внутрішніх справ України. Народний депутат від соціалістів В.Луценко звернувся з депутатським запитом до Р.Василишина, у якому порівняв дії В.Червонія та його прихильників 7 листопада 1992 та 31 січня 1993 року з діями нацистів в 30-х роках 20 століття та стверджував, що такі поводити нації хочуть зробити собі кар'єру на крові та встановити диктатуру [22, с.2]. Пізніше кримінальна справа проти В.Червонія та Р.Омельчука загальмувалась, оскільки, головні дійові особи відмовилися від дачі будь-яких свідчень апелюючи до права на депутатську недоторканість [17, с.1-2].

На початку лютого до Рівного завітав голова Соціалістичної партії України Олександр Мороз. Оцінюючи місцеві події, він наголосив, що навіть у Тернополі, де у соціалістів немає жодного шансу на відродження, не вдаються до таких насильницьких методів [4, с. 2]. Наступного дня, під час його зустрічі з представниками духовенства і мирянами Рівненсько-Острозької єпархії УПЦ, останні передали звернення до ВРУ з проханням припинити втручання В.Червонія у справи Церкви та свавілля його підлеглих щодо віруючих [14, с. 1].

Після конфлікту з соціалістами зустріч народних депутатів України В.Червонія та М.Поровського 14 лютого у Рівному із виборцями вкотре загострила стосунки із владою. На ній прийняли ухвалу:

– звернутися до президента з вимогою відставки його представника в області Р. Васишина за потурання комуністично-імперським силам та безпорадність у вирішенні в області;

– освятити місце під будівництво пам'ятника Т.Шевченку на майдані незалежності [12, с. 1].

2 березня Василь Червоній зустрівся з виборцями, де говорив про те, що представник Президента в Рівненській області Роман Васишин ігнорує рішення православних міста про передачу Свято-Воскресенського собору і встановлює одночасне служіння двох конфесій в храмі [16, с.1-2]. Нардеп вимагав його відставки та стверджував, що Московського Патріархату не має бути на Волині. Своєю чергою Р.Васишин у статті «На дерево дивись, як родить...», надрукованій у «Вільному Слові» 24 липня 1993 року, спростовував висунуті йому звинувачення [21, с.1; 20, с.1; 43, с.1].

На початку березня почали з'являтися конкуренція і розходження у позиціях В.Червонія та І.Демянюка (УРП). Перший був радикально налаштований у відношенні до влади, другий – значно стриманіший у своїх оцінках [18, с.5]. Це було відображено в перегрупованні традиційних союзників НРУ. 13-14 березня в Києві відбулося засідання Політичної Ради Конгресу Українських Націоналістів. На ньому було наголошено на деструктивній діяльності В.Червонія: розпалювання міжконфесійної ворожнечі, розкол Братства Вояків УПА тощо. Голова обласного НРУ не зміг побудувати пам'ятник на першому місці штабу УПА в Костопільському районі, а тому будівництво доручили Всеукраїнському Братству вояків УПА [33, с.2]. В кінці березня районні організації УКРП, НРУ, УРП, товариство репресованих прийняли рішення об'єднатися у КУН. Це стало тривожним сигналом для В.Червонія, оскільки члени новоствореного об'єднання були критично налаштовані до його діяльності [29, с.1].

На початку квітня було утворено ще одне об'єднання Антиімперський антикомуністичний фронт (ААФ) до складу якого увійшов НРУ.

«Щоб зберегти в Україні мир і спокій, забезпечити курс України на економічні реформи, не допустити відновлення імперського монстра прокотилася по всій Україні об'єднана хвиля створення єдиного Антикомуністичного антиімперського фронту», – повідомлялося у газеті «Волинь». Звідти ж дізнаємося, що в неділю, 4 квітня, у приміщенні обласного музично-драматичного театру відкрилися Установчі збори Рівненського Антикомуністичного антиімперського фронту. Зібралися представники і лідери національно-демократичних партій, об'єднань, рухів і громадських організацій області: Рух, Українська республіканська партія, Просвіта, Демократична партія України, Братство вояків УПА, Товариство

політв'язнів і репресованих, Волинська Січ, Союз Офіцерів України, Союз українок, Спілка фермерів, Братство Андрія Первозваного, Комітет солдатських матерів, Державна самостійність України, Українська національна асамблея, Український національний союз оборони, Всеукраїнське об'єднання солідарності трудящих, Нова Україна. Крім цього, в роботі форуму взяли участь народні депутати України: член Президії Верховної Ради, академік Володимир Пилипчук, заступник голови КНДС Микола Поровський, голова крайового Руху Василь Червоній [37, с.1]. На форумі ААФ В.Червоній та І.Демянюк розійшлися в питанні співпраці з владою. Справа в тому Р. Василюшин, відчуваючи непевність свого становища, підкинув національно-демократичним силам «яблуко розбрату» – запропонував подати кандидатури першого заступника і заступників обласної держадміністрації. А І.Демянюк, за словами В.Червонія, «кльонув на провокацію», стверджував, що необхідно висунути вимоги до влади і в разі невиконання – негайна відставка. Керівник обласного НРУ був за негайну відставку без жодної співпраці. На форумі вимога про відставку представника Президента підтримана не була [8, с.3].

Своєю чергою, у відповідь на агресивне до себе ставлення чиновники не йшли назустріч рухівцям. 8 травня відбувся мітинг-зустріч з народними депутатами Василем Червонієм та Миколою Поровським. Місцева влада не давала дозволу проводити масові зібрання на майдані Незалежності, пропонуючи натомість майдан Короленка, а тому акція відбулася у формі зустрічі з виборцями. На ній було наголошено про деструктивну діяльність влади та соціально-економічну ситуації в області [25, с.1].

Економічний спад, який спостерігався протягом 1993 року в Україні, в липні призвів до підвищення цін на хліб, що відобразилося на найбідніших верствах населення і вимагало негайних дій з боку влади. В.Червоній скористався цією нагодою, аби завдати їй дошкульного удару і провів мітинг під стінами облдержадміністрації, присвячений питанню зростання цін на хліб [10, с.2]. 2 липня в Рівному відбулася зустріч керівництва обласної Ради народних депутатів та облдержадміністрації з головами міських та районних Рад, представниками Президента України в районах, місцевими керівниками партій і рухів. На ній В.Червонія було звинувачено у спекулюванні на темі хліба задля дискредитації влади. У відповідь останній заявив, що ув'язнення козаків Волинської Січі – це

гоніння національно-демократичних сил [3, с.1; 30, с.1]. Пізніше в інтерв'ю «Василишин та Прищепа знову підняли ціни на хліб» від 9 липня 1993 року, надрукованому у «Волині», він звинуватив їх в тому що вони не тримають ціни на хліб, який, мовляв, стає недоступним для найбідніших верств населення. Водночас, за словами нардепа, все це відбувалося на фоні того, що міліція отримала додаткових 839 мільйонів карбованців з бюджету, а її обласний очільник П.Шапірко протягом року змінив погони майора на генерала, оскільки посприяв закриттю справи про махінації у магазині «Рубін», до яких був причетний Р.Василишин [41, с.3].

Вступивши в конфронтацію з Р.Василишином та газетами «Діалог» і «Рівне вечірне», В.Червоній і сам став об'єктом уваги з боку місцевих ЗМІ на предмет своєї біографії та джерел надходження матеріальних ресурсів, за допомогою яких він вів свою політичну діяльність [24, с.2; 26, с.3]. Зокрема, в лютому у «Діалозі» була надрукована стаття «Сьогодні закриють «Діалог», а завтра – «Голос України»?», де містилися компрометуючі відомості із біографії народного депутата: будучи студентом, мав кримінальну справу за спекуляцію з іноземцями (Справа № 29/2480 від 15.09.80 р. в Київському МВС); на РВО «Азот» вимагав гроші у працюючих і заволодів незаконно 600 крб; у 1984 році звільнили з посади начальника зміни і перевели на посаду апаратника; 1986-1988 рр. притягався до відповідальності за систематичне недобросовісне виконання обов'язків [38, с.2]. У газетних публікаціях, присвячених фінансовим операціям В.Червонія, найбільш часто писалося про його зв'язки з Валерієм Коротковим (Еліксир), «Економ банком», а також торговим домом «Чумацький шлях» [13, с.1; 23, с.1]. Звинувачували нардепа і у спекуляціях нафтопродуктами [6, с.1]. Окремим пунктом йшлося про лобіювання ним інтересів «тіньових магнатів», які на аукціонах скуповували комунальну власність [19, с.5]. Під пильною увагою преси перебував не тільки нардеп; звернули газети увагу і на охоронців В.Червонія, проти яких порушили кримінальну справу за рекет в Острозі [27, с.2; 31, с.2].

28 листопада відбулася обласна конференція НРУ рухівець Валерій Авдейчик надрукував матеріал «Вістях Рівненщини» і після її завершення припинив своє членство в НРУ. Автор звинуватив В. Червонія у тому, що останній вів себе як «нарцис» та абсолютизував правильність своєї позиції, не аргументуючи її при цьому, називаючи «угодовцями та зрадниками» своїх опонентів

І.Демянюка, Р. Василюшина та інших. Коли В.Авдейчик піднявся на трибуну і висловив критику на адресу В.Червонія, останній при підтримці своїх прихильників витіснив виступаючого із трибуни. При цьому автора статті було названо «провокатором та агентом КГБ». Зміст критики на адресу народного депутата полягав у тому, що через його конфліктну поведінку НРУ покинула значна кількість молодих активістів та інтелігенції. Пізніше представник педінституту підтвердив ці аргументи у своєму виступі. Попри те, що конференція відбувалася з багатьма порушеннями протоколу, звіт очільника Народного руху було затверджено і його переобрано на наступний термін. В зв'язку з цим В.Авдейчик призупинив своє членство в Рівненському крайовому Русі [2, с.8].

У 1993 році В.Червоній підтвердив своє реноме непоступливого бійця, котрий одночасно перебував в опозиції до влади, соціалістів та демократів. Опираючись на лояльні до нього громадські організації, маючи в своєму розпорядженні членів напіввійськового формування «Волинська Січ» та перебуваючи в співпраці з УПЦ КП, він обрав курс на радикальне протистояння з владою, розраховуючи в майбутньому перемогти на виборах до парламенту. Розгромивши внутрішню опозицію, В.Червоній одноосібно приймав рішення щодо курсу РКО НРУ, поступово нарощуючи її сили і перетворюючи Рух на найвпливовішу партію демократичного спрямування на Рівненщині.

Джерела та література:

1. «Козаки» вище закону? // Діалог. – 1993. – Лютий. – С. 2.
2. Авдейчик В. Дуріть чужих та не дуріть Бога... / В.Авдейчик // Вісті Рівненщини. – 1993. – 10 грудня. – С. 8.
3. Агонія // Діалог. – 1993. – Липень. – С. 1.
4. Василюшин Морозові не сподобався // Рівне. – 1993. – 20 лютого. – С. 2.
5. Волинська січ (фоторепортаж і документи великої ради) // Волинь. – 1993. – 22 січня. – С. 2.
6. Де бере гроші В. Червоній? // Діалог. – 1993. – Травень. – С. 1.
7. Депутатський запит В.Червонія // Волинь. – 1993. – 12 лютого. – С. 1.
8. Дивний сон: Червоній і Дем'янюк не співають в унісон // Рівне. – 1993. – 10 квітня. – С. 3.
9. Забрідний О. Бабуся «розкрила явку» / О. Забрідний // Рівне. – 1993. – 6 лютого. – С. 1.
10. Замість хліба – нардепи // Рівне вечірне. – 1993. – 15 червня. – С. 2.

11. Заява Ради національно-демократичних сил // Волинь. – 1993. – 29 січня. – С. 2.
12. Збори виборців – за відставку Василюшина // Волинь. – 1993. – 16 лютого. – С. 1.
13. Звичайний фашизм? // Діалог. – 1993. – Липень. – С. 1.
14. Зустріч з О.Морозом // Діалог. – 1993. – Лютий. – С. 1.
15. Зябров Л. Василюшина майже вже «підім'яли» / Л. Зябров // Рівне вечірне. – 1993. – 2 березня. – С. 2.
16. Зябров Л. Перший бій рівненського козацтва / Л. Зябров // Рівне вечірне. – 1993. – 2 лютого. – С. 1-2.
17. Зябров Л. Справа про «битву» між козаками та ветеранами загальмувалася / Л. Зябров // Рівне вечірне. – 1993. – 30 березня. – С. 1-2.
18. Кидрук І. Мітинг – як виразник демократії / І. Кидрук // Вісті Рівненщини. – 1993. – 2 березня. – С. 5.
19. Кидрук І. Сильнішою за аукціон може бути лише...партія / І.Кидрук // Вісті Рівненщини. – 1993. – 20 серпня. – С. 5.
20. Комаровський В. На дерево дивись, як родить.../ В. Комаровський // Вільне слово. – 1993. – 24 липня. – С. 1.
21. Комаровський В. Сім раз зважити... / В. Комаровський // Вільне слово. – 1993. – 6 березня. – С. 1.
22. Луценко В. «Депутатський запит» / В.Луценко // Діалог.– 1993.– Лютий.– с.2.
23. Михайленко П. П.Марчевський підтримує Т.Опришка / П. Михайленко // Діалог. – 1993. – Червень. – С. 1.
24. Мільйонер – невдаха, або чи піде «гетьман» в оправдоми?// Рівне вечірне. – 1993. – 26 січня. – С. 2.
25. Надобраніч В. Рандеву з виборцями / В. Надобраніч // Рівне. – 1993. – 8 травня. – С. 1.
26. Несенюк М. Із боягузів у мільйонери / М. Несенюк // Рівне вечірне. – 1993. – 18 травня. – С. 3.
27. Несенюк М. Один із кумів отамана вже за ґратами. Чим займаються інші? / М. Несенюк // Рівне вечірне. – 1993. – 17 серпня. – С. 2.
28. Несенюк М. Орденів за перший бій «волинським козакам» не дадуть. Можливо, дадуть по чотири роки / М. Несенюк // Рівне вечірне. – 1993. – 9 лютого. – С. 2.
29. Обійшлися без «отамана» // Рівне вечірне. – 1993. – 30 березня. – С. 1.
30. Омелянчук І. Дешеві пристрасті навколо хліба, або від кого треба захищати Україну / І. Омелянчук // Зміна. – 1993. – 17 липня. – С.1.
31. Парамілітарні бариги // Рівне вечірне. – 1993. – 31 серпня. – С. 2.
32. Події, коментарі, факти // Волинь. – 2 лютого. – 1993. – С.1.
33. Політична Рада КУНу // Рівне вечірне. – 1993. – 16 березня. – С. 2.

34. Релігійне життя Рівненського району: хроніка бойових дій // Рівне вечірне. – 1993. – 11 травня. – С. 3.
35. Семиволос В. «Чи здійснить гетьман мрію фюрера» / В. Семиволос // Діалог. – 1993. – Січень. – С. 3.
36. Статут НРУ // Волинь. – 1993. – 15 січня. – С. 3-4.
37. Степанишин С. Об'єдналися для того, щоб перемогти / С. Степанишин // Волинь. – 1993. – 6 квітня. – С. 1.
38. Сьогодні закривають «Діалог», а завтра – «Голос України»? // Діалог. – 1993. – Лютий. – С. 2.
39. Такі новини // Вісті Рівненщини. – 1993. – 16 лютого. – С. 1.
40. Терновий С. Хто ж кого побив / С. Терновий // Волинь. – 1993. – 16 лютого. – С. 2.
41. Ткачук М. В. Червоній: Васишин та Прищепа знову підняли ціни на хліб / М. Ткачук // Волинь. – 1993. – 9 липня. – С. 3.
42. Хай блисне булава! // Волинь. – 1993. – 15 січня. – С. 1.
43. Чиї вуста брехню глаголять? // Вільне слово. – 1993. – 6 березня. – С. 1.
44. Як упав же він з коня... // Діалог. – 1993. – ТРАВЕНЬ. – С. 5.